

Küünlakuu toob valguse

Ehkki talv paistab alles nüüd tõsisemat nägu näitavat, on küünlakuu siiski kevadeootuse kuu. Nüüd näeb juba sagedamini päikest, mis lume sädelema lööb või loojangu ajal taeva roosakaks värvib.

Sel nädalal olin Haanja maal ja sain aru, et meie inimesed armastavad lund. Ega muidu oleks valgustatud suusarajad õhtul kella kuue-seitsme ajal täis inimesi, kes pärast kooli- või tööpäeva ei kiirusta tuppa, vaid lähevad hoopis suusatama. Tullakse kogu perega. Senikaua kui kuuekümnendates vanaisa, neljakümnendates poeg ja teismeline pojapoeg suusatavad, kelgutab ema väiksemate lastega staadioni servas.

Aga ka ilma suuskadeta on talvised maastikud, puhas lumi ja karge õhk üks naudinguist, mida küünlakuu meile pakub.

Külm talvapäev annab hoopis teise tähenduse ka kodusele hubasusele – tulele pliidi all, söögitegemisele, tubastele toimetustele.

Küünlapäev tähtsustab naiste maagilist olemust. Naised on küll jõu poolest meestest nõrgemad, kuid väest neil puudu ei tule. Küünlapäev just ongi naiste väe kosutamiseks – tööd ei tehtud ja üksteisel külas käimine oli lausa kohustuslik. Ja kust seda head tuju, uusi ideid ja tegutsemisindu ikka mujalt saab kui heade sõpradega kohtumistest, ühistest hubastest kooslemistest ning tassikesest punasest joogist, mis põsed roosaks teeb.

JANA RAND

Miks roniroos ei õitse?

OLEV ABNER

Kuigi külarahvas ütleb, et mul on rohelised näpud, ei saa ma enam ühe roniroosiga hakkama. Muidu on nii, et kasvama hakkab kõik, mis ma maha torkan. Roos on lopsakas, pikkade tugevate kasvudega. Üldiselt peaks olema hästi, aga ainuke viga, mis on – ta ei õitse. Siiski kolm aastat tagasi istutatud põõsal oli eelmisel suvel ime läbi kolm õit küljes. Need oranžid õied lõhnasid küll hästi. Roosiistik, mille ma pappkarbis ostsin, on ilmselt Hollandist pärit. Olen kuulnud teisigi olevat samamoodi hädas. Tegelikult on minu tehtud pistikutest ja suureks kasvanud roosid korralikult õitsenud. Mida selle roosiga teha?

Vastab

ELSE LIVENTAAL

Tallinna Botaanikaia vanemaednik

Kolmeaastane vään- ehk roniroos peaks hea hoolduse korral juba kindlasti õitsema. See ei sõltu pakendist, milles ta oli, ega ka taime päritolust. Kahjuks ei ole roosiomanik kirja pannud, mis sordiga on tegu. Nime järgi saaks kindlaks teha, millisesse sordirühma ta kuulub – kas taim õitseb kaks või enam korda sama aasta võrsetel või arenevad õied ühelainsal korral teise või kolmanda aasta talvitunud okstel.

Ramblerroosidel on väikesed õied ja nende lehed koosnevad pisikestest, enamasti piklikest, teravatipulistest lehekkestest. Õied asetsevad suurtes kobarates. Enamik neist õitseb suvel vaid ühe korra, mis tähendab, et õied arenevad talvitunud okstel.

Suureõielistel väänroosidel on suured, sageli tee-hübriidroose meenutavad õied, mis on mõnekaupa õisikutest. Nendel on ka lehed suured. Mitmed sordid õitsevad suve jooksul ainult korra ehk siis talvitunud okstel, kuid enamikul sortidel arenevad õied samal aastal kasvanud võrsetel. Näiteks Kordesi roosid õitsevad sama aasta võrsetel.

Ka sordi valgusnõudlikkus võib õitsemist mõjutada. Tallinna Botaanikaia on väikeste pärlvalgete õitega Ramblerroos 'Brenda Colvin', kes näitas esimesi õisi alles

'Brenda Colvin' õitsemas.

seitsmendal kasvuaastal, kui jõudis kasvada elupuuhekist kõrgemaks ja vajaliku valgushulga kätte sai. Tunnud ja vastupidav sort on karminpunaste õitega 'Flammentanz', kes õitseb ligi kuu aega, kuid vaid ühe korra suve jooksul.

Kord õitsvaid roose ei tohi kevadel tugevasti tagasi lõigata, sest noored pikad võrsed samal kasvuaastal õiepungi ei moodusta. Eemaldada tuleb ainult talvekahjustusega ja haiged oksad, samuti rohkelt õitsenud vanad oksad, mille tunnete ära tihedalt harunenud külgekste ja pruunika krobeline koore järgi. Sellised oksad lõigake täielikult välja või kuni tugeva noore oksani või ka hästi arenenud pungani tagasi. Põõsale võiks alles jääda 3–5 tugevamat põhioksa, vanemale põõsale mõni rohkem.

Väänroosidele leidke aias soe, võimalikult päikeseline viljaka mullaga kasvukoht. Väetamisel vältige aga rohket ja ühekülgselt lämmastikuga väetamist, sest see ärgitab võrseid liigselt kasvama, mitte õitsema. Püsivade külmade eel tuleb väänroosid mullata, okstel eemaldada lehed, vanad õied ja puhkemata pungad.

Enne püsivaid külmi painutage oksad maha, katke kuuseokste ja vajadusel puulehtede või muu sellisega, millele pange veekindel kate. Kui oksa painutada pole võimalik, katke need püstasendis kas kuuseokste, pakasekaitsekanga või mõne muu taolise materjaliga ning kindlasti ka veekindla kattega nagu puitplaadid või koormakate. Näriliste eest kaitsmiseks tuleb panna söötürki ning vajaduse korral teha ka õhutussavad.